

GRĀMATVEDĪBAS UN FINANŠU KOLEDŽA

**STUDIJU PROGRAMMA
„GRĀMATVEDĪBA UN FINANCES”**

**LATVIJAS REPUBLIKAS VID NODOKĻU MAKSĀTĀJU
REITINGA SISTĒMA KĀ UZŅĒMUMA REPUTĀCIJAS
SABIEDROTĀJS**

**TAXPAYER RATING SYSTEM OF THE SRS OF THE
REPUBLIC OF LATVIA AS AN ALLY TO A
COMPANY’S REPUTATION**

Anita Gailite

Latvia

The College of Accountancy and Finance, Riga

Study programme: Accounting and Finance

Research advisor: Angelina Tjurina

Mag. Sc. Oec, GFK docente

Rīga

Pētījuma nozīmīgums

✓ Aktualitāte

Latvijas Republikas Valsts ieņēmumu dienesta izstrādātā Nodokļu maksātāju reitinga sistēma ir jauns rīks, kas paredzēts nodokļu disciplīnas veicināšanai un uzņēmējdarbības vides uzlabošanai.

✓ Mērķis

Izvērtēt šīs sistēmas ietekmi uz uzņēmumu reputāciju un tās potenciālu kā uzticamības rādītāju uzņēmējdarbības praksē.

✓ Uzdevumi

Izmantojot kvalitatīvās pētniecības metodes – dokumentu analīzi un aptaujas – analizēt uzņēmumu, grāmatvežu un sadarbības partneru attieksmi pret reitinga sistēmu, izvērtēt iegūtos rezultātus un formulēt secinājumus.

LR VID Nodokļu maksātāju reitinga sistēma

- **2018.g. septembris** - pilotprojekts prezentēts uzņēmējiem;
- **2023.g.jūnijs** - grozījumi likumā "Par nodokļiem un nodevām" paredz jaunu reitinga risinājumu;
- **2024.g. janvāris** - VID vērtējums publiski pieejams ikvienam.

The screenshot shows the VID Nodokļu maksātāju reitinga sistēma interface. The header includes a menu icon, 'DARBA VIRSMA', a search icon, a user profile icon, and a notification icon. The main content area is divided into several sections:

- Kods telefoniskai identificēšanai**: A section with a 'Pasiļņpt kodu' button and a phone icon.
- Nodokļu maksātāja reitings**: A section showing a rating of 'B' and an 'Atvērt' button.
- Izveidot jaunu dokumentu**: A section with 'No veidlapas' and 'No faila' buttons.
- Atgādinājumi**: A section with a 'Visi 13' button.
- Maksājumi**: A section with an 'Atvērt' button.

At the bottom right, there is a large 'N' icon and the text 'Neaktīvs nodokļu maksātājs'.

Reitinga rādītāji veidoti kā skaidrojoša ceļa karte uzlabojumiem:

- **Zaļie** rādītāji ir izpildīti.
- **Dzeltenajiem** rādītājiem jāpievērš uzmanība un jāparedz uzlabojumi.
- **Sarkanie** rādītāji ir kritiski un tie ir jāuzlabo.

Kuriem uzņēmumiem tiek veidots nodokļu maksātāja reitings?

Nodokļu maksātāja reitings ir VID automatizēti un pēc vienotiem kritērijiem veidots vērtējums juridiskām personām, kuru darbības mērķis ir gūt peļņu.

Reitings tiek nodrošināts:

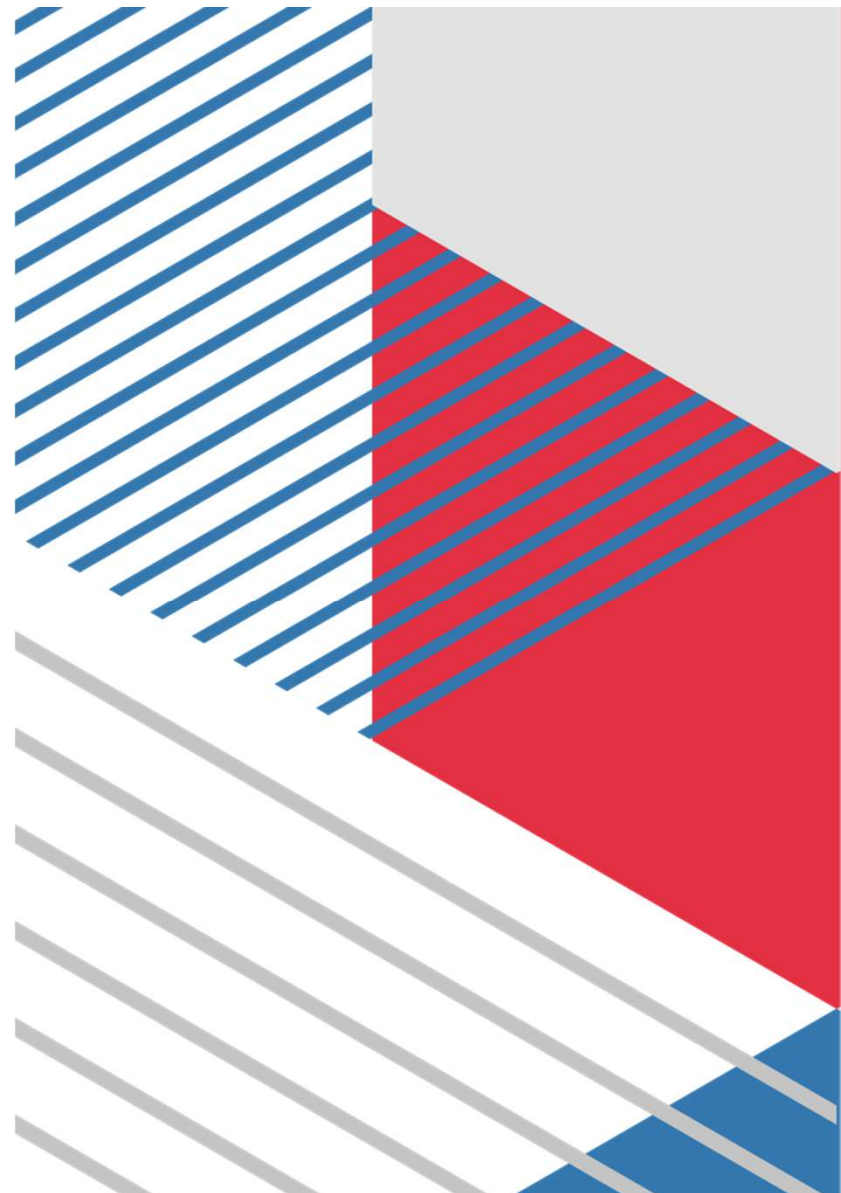
- visām komercsabiedrībām,
- ārvalstu uzņēmumu filiālēm,
- ES dalībvalstu, Islandes, Norvēģijas un Lihtenšteinas kapitālsabiedrības filiālēm,
- zemnieku saimniecībām, ja tās iesniedz gada pārskatu,
- zvejnieku saimniecībām, ja tās iesniedz gada pārskatu,
- individuālajiem uzņēmumiem, ja tie iesniedz gada pārskatu.

Kādi ir reitinga pamatuzdevumi?

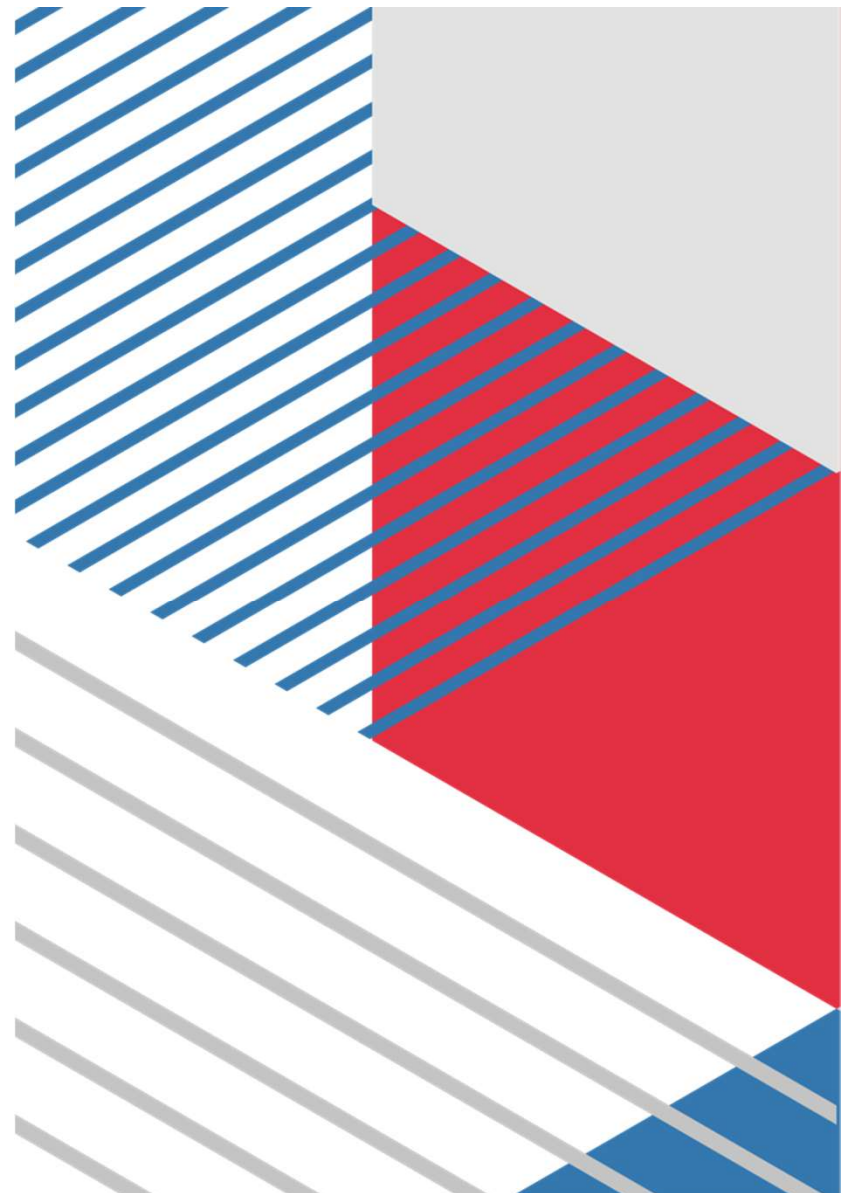
Reitinga mērķis ir:

- ☐ informēt uzņēmumu par viņa nodokļu maksāšanas disciplīnu;
- ☐ motivēt uzņēmumu uzlabot savu nodokļu samaksas disciplīnu;
- ☐ atbalstīt uzņēmumu ar rīku, kuru izmantojot, tie var prezentēt savu reputāciju, tai skaitā biznesa partneriem.

Kādu reitingu uzņēmums var saņemt:

A	Labā saistību izpilde. Uzņēmumam nav būtisku nodokļu pārkāpumu risku.
B	Jāuzlabo saistību izpilde. Uzņēmums kopumā pilda savas saistības ar valsti, tomēr te ir vieta uzlabojumiem – laicīgi iesniegt deklarācijas, deklarēt un laikus samaksāt visus nodokļus.
C	Pārkāpumi saistību izpildē. Uzņēmums pārkāpumu dēļ ir izslēgts no PVN maksātāju reģistra vai VID ir lēmis apturēt tā saimniecisko darbību. Šādu uzņēmumu spēja pildīt savas biznesa saistības ir vērtējama kritiski, un, ja uzņēmuma saimnieciskā darbība ir apturēta, darījumi ar to ir aizliegti ar likumu.
N	Neaktīvs nodokļu maksātājs. Uzņēmums saskaņā ar VID rīcībā esošo informāciju neveic saimniecisko darbību. Uzsākot sadarbību ar šādu uzņēmumu, jāreķinās, ka vismaz 6 mēnešus tam nav bijuši deklarēti darījumi vai to apmērs ir bijis neliels, nav bijis darbinieku vai tiem nav maksātas algas.
J	Jaunreģistrēts nodokļu maksātājs. Uzņēmums dibināts pēdējo 6 mēnešu laikā. Tas vēl nav spējis sevi pierādīt ar darbiem, tomēr ir apsveicams ikviens jauns sākums, kas jau pamatos tiek veidots godprātīgi.

Nodokļu saistību izpildi raksturojošo rādītāju kopas un to novērtējumi:

Reitinga novērtējumu izskaidro 6 rādītāju kopas, kas signalizē uzņēmumam par jomām, kurās VID saskata riskus. Katrai kopai ir piešķirts vērtējums:

- **Zaļš** - augstākais vērtējums, rādītāji ir izpildīti.
- * Paldies par savlaicīgu dokumentu iesniegšanu!
- * Paldies par savlaicīgu nodokļu nomaksu!

[Rādītāji](#) [Pamatinformācija](#) [Vēsturiskie dati](#)

Nodokļu saistību izpildi raksturojošo rādītāju kopas

Reģistrācijas datu novērtējums	
▼ Deklarāciju un pārskatu iesniegšanas rādītāji	
Paldies par savlaicīgu dokumentu iesniegšanu!	
▼ Nodokļu saistību izpildes rādītāji	
Paldies par savlaicīgu nodokļu nomaksu!	
Nodokļu un muitas maksājumu administrēšanas rezultāti	
Darba samaksas novērtējums	
Nodokļu deklarēšanas risku novērtējums	

Ra

vērtēts

↑

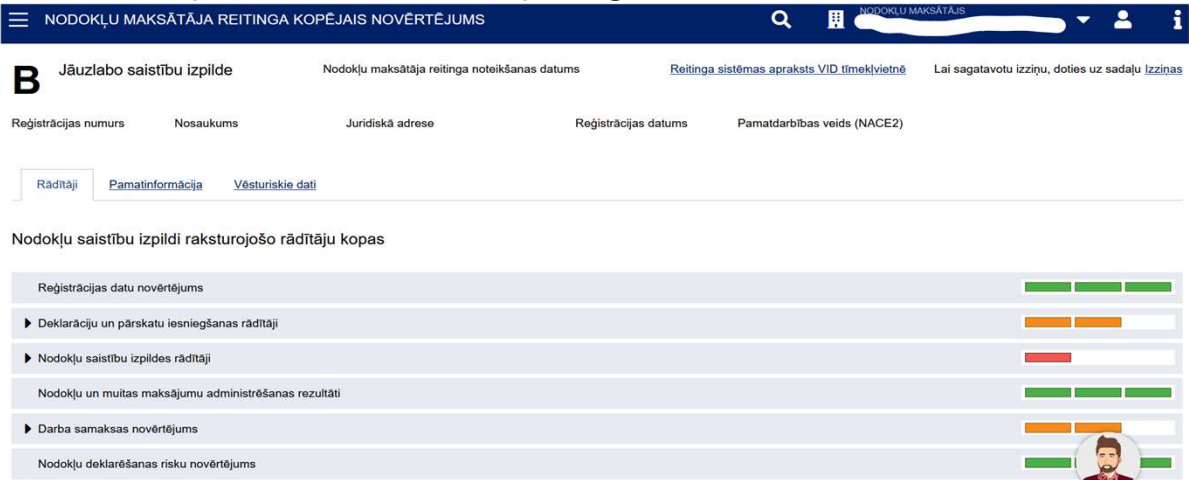

Oranžs - atsevišķiem rādītājiem ir nepietiekama izpilde, jādoma, kā novērst nepilnības.

- * Kavēts iesniegto dokumentu skaits;
- Mēneša vidējā darba samaksa nesasniedz 80% no mēneša vidējās darba samaksas privātajā sektorā valstī (CSP dati par 2024. gada trešo ceturksni);
- VID rīcībā ir negatīva informācija par uzņēmuma amatpersonu (lai saņemtu informāciju par riska pazīmēm, lūdzam uzņēmuma amatpersonu individuāli vērsties Valsts ieņēmumu dienestā).

Sarkans - signāls par ātras rīcības nepieciešamību, jo tas liecina, ka neizpilde ir samērā kritiska.

* Nodokļu parādam ir tendence pieaugt.

VID STATISTIKA: Nodokļu maksātāju, kam noteikts reitings, datu vizualizācija

Informācija par nodokļu maksātāju, kuriem noteikts reitings, skaitu 01.11.2024. un to galvenajiem rādītājiem

Informācija par nodokļu maksātāju, kuriem noteikts reitings, skaitu 01.03.2025. un to galvenajiem rādītājiem

Nodokļu maksātāju skaits: 137'285 / 136'849

A: -0.2% ; B: +0.8% ; C: -0.6% ; N: -0.5% ; J: +0.4%

Uzņēmums var dalīties ar savu reitinga informāciju

Lai nodrošinātu vienu no reitinga pamatuzdevumiem un sniegtu nodokļu maksātājiem iespēju apliecināt savu reputāciju, tostarp sadarbības partneru priekšā, VID ir paredzējis iespēju sagatavot trīs dažāda satura izziņas:

- *Nodokļu maksātāja reitings* (burts, burta paskaidrojums un datums, no kura reitings ir spēkā);
- *Nodokļu maksātāja reitings ar rādītājiem* (+nodokļu saistību izpildi raksturojošo kopu novērtējums - bez rādītāju detalizācijas);
- *Nodokļu maksātāja reitings ar rādītājiem un pamatinformāciju* (+pamatinformācija par uzņēmumu).

NODOKĻU MAKSĀTĀJA REITINGA KOPĒJAIS NOVĒRTĒJUMS

[Uz sākumu](#) > [Izziņas](#) > [Jaunas izziņas sagatavošana](#) > Pieprasīt un saglabāt izziņu

Pieprasīt un saglabāt nodokļu maksātāja reitingu

- ☒ Nodokļu maksātāja reitings ☐ Nodokļu maksātāja reitings ar rādītājiem ☐ Nodokļu maksātāja reitings ar rādītājiem un pamatinformāciju

Pieprasīt izziņu

Kāda informācija par reitingu ir pieejama publiski ?

Ikviens interesents VID publiskojamo datu bāzē var aplūkot uzņēmuma nodokļu maksātāja reitinga kopējo novērtējumu, kas izteikts ar burtu – A,B,C,N vai J.

Detalizētāka informācija par nodokļu maksātāja reitingu veidojošiem rādītājiem ir redzama tikai pašam uzņēmumam un publiski nav pieejama.

[Elektroenerģijas nodoklis](#)[Iedzīvotāju ienākuma nodoklis](#)[Izložu un azartspēļu nodoklis](#)[Mikrouzņēmumu nodoklis](#)[Muitas nodoklis](#)[Nekustamā īpašuma nodoklis](#)[Pievienotās vērtības nodoklis](#)[Solidaritātes nodoklis](#)[Subsidētās elektroenerģijas
nodoklis](#)[Transportlīdzekļa ekspluatācijas
nodoklis](#)[Uzņēmumu ienākuma nodoklis](#)

Valsts ieņēmumu dienests

Nodokļu maksātāja reitings

Reģistrācijas kods

[Atlasīt](#)[Palīdzība](#)

Nosaukums

SIA

Reģistrācijas kods

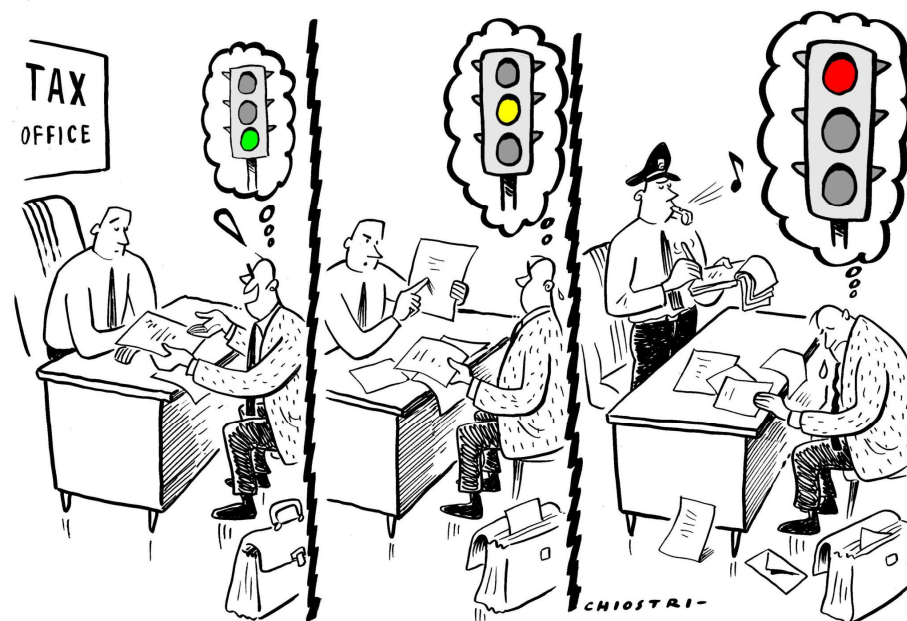
Nodokļu maksātāja reitings

B - Jāuzlabo saistību izpilde

Informācija atjaunota: 04.04.2025 13:34:26

Citu Baltijas Valstu pieredze: Igaunija

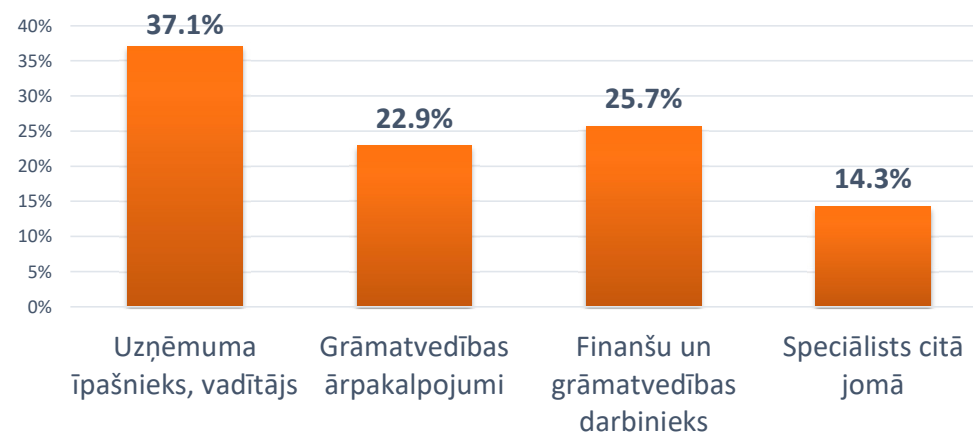
- ✓ Igaunijā nodokļu uzvedības reitinga e-pakalpojums (a «tax behavior ratings» e-service) tika ieviests valsts līmenī **2020. gada jūnijā**, reaģējot uz augstu nodokļu nepilnību īpatsvaru uzņēmumu vidū.
- ✓ Pamatrādītāji, kas tiek ņemti vērā ir uzņēmumu **brīvprātīgi iesniegtie dati** un nodokļu iestādes pieejamā informācija.
- ✓ Dati tiek atjaunināti **katru dienu**, savukārt tādi rādītāji kā apgrozījums, samaksātie nodokļi un darbinieku skaits – **reizi ceturksnī**.
- ✓ Uzņēmumi var saņemt **paziņojumus** par izmaiņām savos reitingos.
- ✓ Uzņēmumi **var izvēlēties**, kam viņu informācija ir redzama, tomēr visa informācija ir pieejama Nodokļu pārvaldei.

© 2020 Kluwer Law International B.V

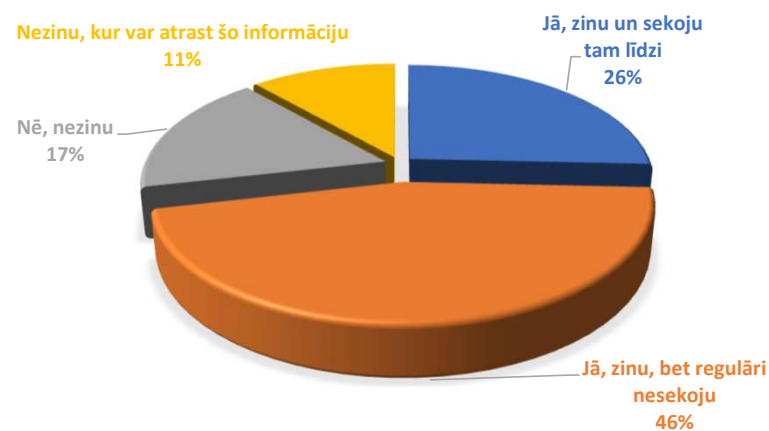

Pētījuma rezultāti

4.attēls. Aptaujāto profils

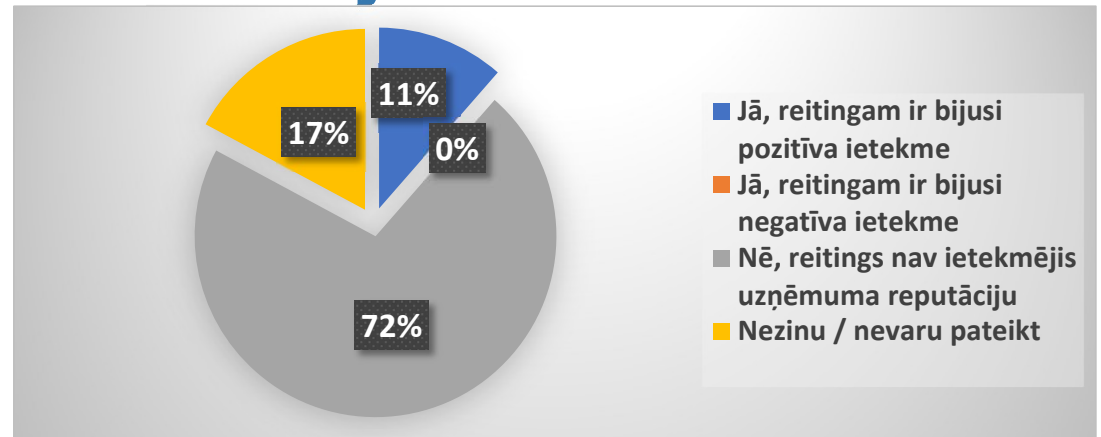
(autores veidots, VīsiDati.lv, 30.04.2025)

5.attēls. Aptaujāto informētība par viņiem piešķirto VID nodokļu maksātāja reitingu

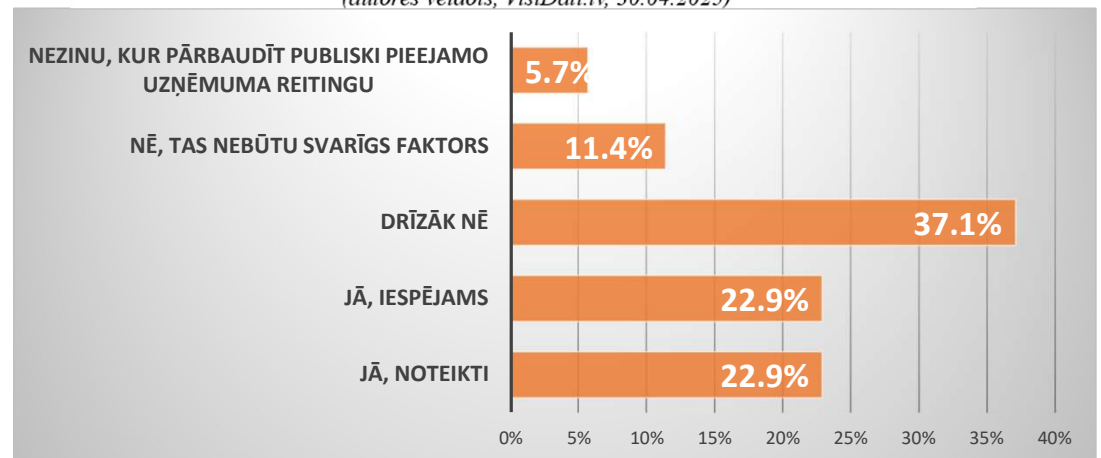
(autores veidots, VīsiDati.lv, 30.04.2025)

Pētījuma rezultāti

6.attēls. Aptaujāto viedoklis par publiski pieejamā nodokļu maksātāja reitinga ietekmi uz uzņēmuma reputāciju

(autores veidots, VisiDati.lv, 30.04.2025)

7.attēls. Aptaujāto viedoklis par to vai viņi ņemtu vērā publiski pieejamo VID nodokļu maksātāja reitingu, izvērtējot potenciālo sadarbības partneri vai darba devēju Latvijā

(autores veidots, VisiDati.lv, 30.04.2025)

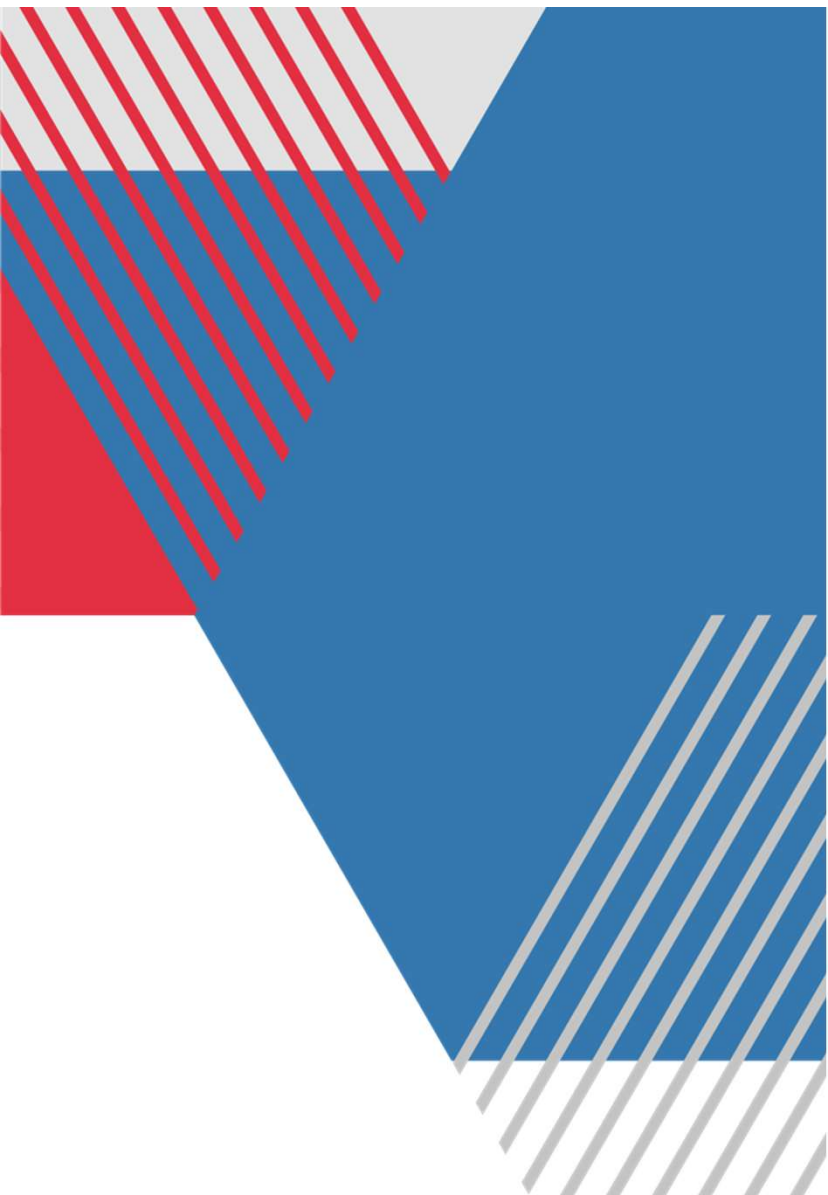
Secinājumi

- Rīks var kalpot kā reputācijas sabiedrotājs, taču tā praktiskā izmantošana vēl ir ierobežota interpretācijas grūtību dēļ. Sabiedrības izpratne par to vēl tikai veidojas.
- Uzņēmumu īpašnieki nav īpaši informēti par sistēmu. Pētījuma rezultāti atklāj, ka vairāk informācijas ir grāmatvedības darbiniekiem.
- Informācija par augstākam A reitinga līmenim nodrošinātām priekšrocībām nodokļu un muitas jomā ir maz izplatīta sabiedrībā.
- Nav vērojams pietiekams stimuls, lai uzņēmumi ar B reitingu būtu motivēti uzlabot savu saistību izpildi, lai stiprinātu savu ārējo tēlu. VID pastāv potenciāls veikt aktīvāku informācijas izplatīšanu un rosināt regulāru uzņēmumu reitinga novērtējuma pārbaudi.
- Pētījuma laikā atklājās respondentu šaubas par reitinga novērtējuma objektivitāti, jo tas tiek ģenerēts automatizēti, vienlaikus piemērojot visiem uzņēmumiem vienotus vērtēšanas kritērijus.
- Viens no būtiskākajiem iemesliem, kādēļ sistēma netiek uztverta kā uzticams indikators sabiedrības vidū ir tās ierobežotās spējas pielāgoties katra individuāla uzņēmuma specifikai.

LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

- 1) The European Labour Authority. (JANUARY 2022). *Tax behaviour rating e-service, Estonia*: [LINK](#)
- 2) Finanšu ministrija. (28.12.2023). *Uzņēmējiem pieejama jaunā nodokļu maksātāju reitinga sistēma*: [LINK](#)
- 3) Finanšu ministrija. (28.02.2024). *VID tīmekļvietnē turpmāk apskatāms katra uzņēmuma nodokļu maksāšanas reitings*: [LINK](#)
- 4) Likumi.lv. (18.02.1995). *Likums par nodokļiem un nodevām*: [LINK](#)
- 5) Estonian Tax and Customs Board. (03.04.2024). *What the tax behaviour ratings tell you*: [LINK](#)
- 6) Valsts ieņēmumu dienests. (28.12.2023). *Uzņēmējiem pieejama jaunā nodokļu maksātāju reitinga sistēma; VID aicina uz semināru*: [LINK](#)
- 7) Valsts ieņēmumu dienests. (09.11.2024). *VID publiskojamo datu bāze*: [LINK](#)
- 8) Valsts ieņēmumu dienests. (11.02.2025). *Nodokļu maksātāju reitinga sistēma*: [LINK](#)
- 9) Valsts ieņēmumu dienests. (01.03.2025). *Nodokļu maksātāju, kam noteikts reitings, datu vizualizācija*: [LINK](#)
- 10) Valsts ieņēmumu dienests. (2025). *Elektroniskās deklarēšanas sistēma*: [LINK](#)
- 11) Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. (20.11.2019). *Minimalūs patikimo mokesčių mokėtojo kriterijai*: [LINK](#)
- 12) Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos. (22.04.2025). *Papildoma informacija apie mokesčių mokėtojus*: [LINK](#)
- 13) Zvērinātu advokātu birojs “Ellex Kļaviņš” SIA. (05.02.2024). *A, B, C vai kā VID tagad vērtēs nodokļu maksātājus?*: [LINK](#)
- 14) LV portāls. (10.03.2020). *Nodokļu maksātāja reitings – arī reputācijas vizītkarte*: [LINK](#)
- 15) LV portāls. (15.01.2024). *Kas ietekmē nodokļa maksātāju reitingu, un kādas priekšrocības sagaida A grupas uzņēmumus*: [LINK](#)

Paldies par Jūsu uzmanību!